

KWESTIONARIUSZ

przykładowy na potrzeby wywiadu z seniorem z Dzielnicy Wawer,
stworzony w ramach projektu „Praga Gada w Wawrze”
[grudzień 2021]

I. Wstęp, czyli rozgrzewka.

Proszę się przedstawić i krótko opowiedzieć o swoim życiu i związkach z Dzielnicą Wawer [Aninem, Radością, Falenicą itp.]

II. Zasadnicza część wywiadu.

1. Od jak dawna Pana/Pani rodzina związana jest z Wawrem/prawobrzeżną Warszawą – proszę opowiedzieć o kolejach losu rodziny:
 1. Kto pierwszy z rodziny zamieszkał w tej dzielnicy (gdzie, w jakim rejonie, ulicy) i w jakich okolicznościach?
 2. Co zadecydowało o wyborze miejsca zamieszkania?
 3. Kim były te osoby (czy to dziadkowie, rodzice?), skąd pochodzili?
2. **Edukacja.** Proszę opowiedzieć o szkołach, do których Pan/Pani chodziła/a
 1. Gdzie się znajdowały, jaki miały numer, patrona?
 2. Kim byli koledzy ze szkoły – z jakich domów pochodzili, czy mieszkali w okolicy, na prawym brzegu?
 3. Czy wspomina Pan/Pani szczególnie swoich nauczycieli, kolegów i koleżanki ze szkoły? Czy utrzymywał Pan/Pani kontakty z kolegami, nauczycielami po zakończeniu nauki? Czy jakieś kontakty pozostały do dziś?
3. **Dom:** Proszę opowiedzieć o domu, w którym spędził Pan/Pani dzieciństwo, młodość; proszę go opisać jak najdokładniej
 1. Jak wyglądał dom, mieszkanie – prosba o opisanie wielkości, układu, wyposażenia, warunków mieszkaniowych – porównanie z obecnym domem/mieszaniem jeśli nie jest to to samo mieszkanie. Jak były ogrzewane, oświetlone?
 2. Jak wyglądały inne wawerskie mieszkania/domy Pana/Pani rodziny? Jakie wrażenie robiły na Panu/pani **świdermajery**? Czy ktoś z pani rodziny w nich mieszkał? Jakie zalety i jakie wady miały te drewniaki?
 3. Czy miał Pan/Pani ulubione zwierzę? Jak się wabiło? Czy wiążą się z nim jakieś zabawne lub dramatyczne historie?

4. **Rówieśnicy:** Proszę opowiedzieć o swoich sąsiadach, jakich Pan/Pani pamięta z okresu dzieciństwa i młodości
1. W jakie gry grywało się z rówieśnikami? O jakie fanty się grało? Czy miał Pan/Pani ulubioną zabawkę, a może rower, piłkę?
 2. Proszę opowiedzieć o swoich rówieśnikach – jak spędzaliście czas, czy grupy rówieśnicze dzieci/młodzieży obejmowały dzieci/młodzież w jednej ulicy, podwórka, czy istniało jakieś szersze poczucie więzi (np. osiedlowe). Na jakich zasadach te grupy powstawały? Czy miały swoje nazwy, kodeksy, zasady, jak funkcjonowały? Czy wiążą się z nim jakieś zabawne lub dramatyczne historie?
 3. Czy zdarzały się konflikty, między kim a kim, z jakich powodów (czy miało znaczenie kto gdzie mieszka, skąd pochodzi lub kim są rodzice)?
 4. Czy chodziliście do kina? Czy było to **kino Wrzos w Aninie**? Czy kina były dostępne finansowo: ceny biletów, dystrybucja legalna i nielegalna biletów, czy organizowano seanse zamknięte: pokazy specjalne dla zakładów pracy, szkół? Czy łatwo było się dostać na film dozwolony od 18 lat?
 5. Jakie warunki panowały w kinie? Przestrzeń wokół kina i przestrzeń kina: aranżacja, warunki lokalowe: siedziska, klimatyzacja, ogrzewanie, normy zachowań: spożywanie posiłków, palenie, rozmowy.
 6. Czy pamięta Pan/Pani swój pierwszy film w kinie? Na jakie filmy się tłumnie chodziło?
 7. Czy zna Pan/Pani są nazwiska gwiazd kina przedwojennego, które pomieszkiwały w Dzielnicy Wawer? [Fertner, Ćwiklińska]
 8. Czy chodziliście na potańcówki? Jak się nazwało takie wyjścia: „na dechy”, „na fajfy”, inaczej? Czy muzyka była z płyt winylowych, czy grała orkiestra?
 9. Czy mieliście w młodości jakieś ustronne swoje miejsca spotkań, ustawek, randek? Co to były za miejsca najczęściej?
5. **Charakterystyka społeczna okolicy:** Proszę opowiedzieć o mieszkańcach okolicy w czasie Pana/Pani dzieciństwa i młodości – jak by Pan/Pani scharakteryzował(a) mieszkańców?
1. Kto mieszkał przy tej samej ulicy?
 2. Czy byli to ludzie mieszkający tam od pokoleń, czy napływowi (skąd przybywali najczęściej)?
 3. Czy oprócz Polaków mieszkali tu ludzie innych narodowości (jakich) i wyznania (jacy)?
 4. Czy znane jest panu/pani określenie „Anin wioska artystów”? Czy może widywał Pan/Pani Mirosławę Ćwiklińską, Jerzego Zarubę, Ferdynanda Ossendowskiego, a może Juliana Tuwima?
 5. Czy to prawda, że Antoni Fertner polecił wybrukować dziedziniec jego willi „Pod kogutkiem” butelkami od szampana, które powstały po niezliczonych imprezach?
 6. Czy mieli Państwo pomoc domową, podział obowiązków (kto co robił)?
 7. Proszę opowiedzieć o doświadczeniach z punktami usługowymi i targowiskami, np. **bazarem w Falenicy**. Co najczęściej się kupowało, jaką specyfikę miał ten bazar? Czy sprzedawano tam zwierzęta, jeśli tak, to jakie?

Czy handlowcy byli solidni, rzetelni? Czy podobnie jak na B. Różyckiego zdarzały się oszustwa? Czy obecni byli na targowisku benklarze, doliniarze, czy został Pan/Pani/rodzina/znajomi oszukana, okradziona?

8. Czy i jakich okolicznościach jadano na mieście, odwiedzano punkty gastronomiczne (restauracje, kawiarnie, jadłodajnie) – gdzie się znajdowały, jak się nazywały?
9. Jakie kawiarnie były w okolicy? Jakie lokale były znane? Jakie miały dobrą opinię a jakie były podejrzane?
10. Gdzie się chodziło do lekarza, gdzie znajdowała się apteka, posterunek policji?
11. Które miejsca, rejony, kwartały były bezpieczne, a w jakie lepiej było nie chodzić (i dlaczego)?
12. Gdzie chadzało się na spacer? Czy chodziło się nad Wisłę? Gdzie były plaże?
13. Czy pana/pani rodzina miała ogródek działkowy? Jeśli tak czy był to ogródek na **ROD „Zerzeń”**? Czy wypoczywały tam całe rodziny czy tylko seniorzy?

6. **Życie religijne:** Proszę opowiedzieć, jak wyglądało życie religijne w czasach Pana/Pani dzieciństwa / młodości.

1. Do którego kościoła/świątyni chodziła Pana/Pani rodzina?
2. Jak obchodziło się święta religijne i wydarzenia o charakterze religijnym (np. komunie)?
3. Czy widać było zwyczaje religijne innych grup religijnych – Żydzi, prawosławni, ewangelicy – jak się one różniły?

7. **Praca:** Czy Pana/Pani życie zawodowe było jakoś związane z prawobrzeżną Warszawą?

1. W jakich firmach, instytucjach, przedsiębiorstwach Pan/Pani pracował/a?
2. Co należało do Pana/Pani obowiązków? W jakim zawodzie Pan/Pani pracował(a)? Czy jest to zawód wyuczony?
3. Czego można było oczekiwać od zakładu pracy – opieka medyczna, pomoc finansowa lub innego rodzaju, organizowanie czasu wolnego, wspólne świętowanie?
4. Jakie były największe zakłady pracy w okolicy – dalszej i bliższej? [**IBJ Świerk, Mera – Pniefal, ZWAR, Międzyleski Instytut Łączności, szpitale np. Centrum Zdrowia Dziecka**]

8. **Związek z miejscem i ocena zmian**

1. Jakie charakterystyczne dźwięki kojarzą się Panu/Pani z Wawrem (Aninem/Radością/Falenicą)? [np. szum sosen, do 1952 r. odgłosy kolejki wąskotorowej, muzyka podwórkowych kapel i kataryniarzy, stukot końskich kopyt po kocich łbach na ulicach takich jak **Czarsoleska, II Poprzeczna, J. Strusia, Karpacka, Marysińska i Trwiasta**]
2. Czy miał Pan/Pani ulubione smaki zapamiętane z dzieciństwa? [np. smak koniny, pańskiej skórki, potraw świątecznych].

3. Czy Pan/Pani czuje się dzisiaj związana/y z: domem, ulicą, osiedlem, dzielnicą, Warszawą?
4. Czy ludzie tu mieszkający wyróżniali się czymś szczególnym, mówili inaczej (gwara), ubierali się, zachowywali?
5. Czy istniał termin określający mieszkających tu ludzi (w rodzaju: grochowiak), czy mieszkańcy sami w odniesieniu do siebie używali jakiś nazw, czy inni ich tak nazywali)?
6. Czy Pan/Pani zna jakieś związane szczególnie z tą częścią powiedzenia, piosenki, przysłowia, anegdoty, legendy, opowieści?
7. Proszę opowiedzieć jak wg Pana/Pani osiedla współczesnej Dzielnicy Wawer się zmieniły w ciągu Pana/Pani życia:
 - a. Co najbardziej, kiedy?
 - b. Czy były to zmiany pozytywne, czy negatywne? Czego Pan/Pani żałuje, do czego tęskni?
 - c. Jak ocenia tempo i kierunek zmian? Jaki Anin Radość/Falenicę itp.] chciałaby Pan/Pani zobaczyć w przyszłości?
 - d. Jak ocenia tempo i kierunek zmian? Jaką daną część chciałaby Pan/Pani zobaczyć w przyszłości?